

1. Het Europese beleid wijst zich grotendeels vanzelf. Het belang dat Nederland heeft bij het bestaan van de gemeenschappelijke markt (industrie en landbouw) die 70 % van onze export absorbeert, is zo evident dat alles wat bijdraagt tot behoud en versterking van de EEG in beginsel onze steun verdient. In de binnenlandse politiek is dit ook geen controversiële materie.
Hoewel wij op enkele gebieden (b.v. nucleaire energie; milieu) door een afwijkende positie enigszins moeilijk zitten, kunnen wij in het algemeen afgaan op ons pro-communautaire instinct. Het instinct zal overigens niet altijd een voldoende richtsnoer zijn.
2. Uitgaande hiervan kan als hoogste prioriteit worden aangemerkt een beleid gericht op het instandhouden van het "acquis communautaire"; het tegengaan van afbraakverschijnselen; het vergemakkelijken van de aanpassingen aan nieuwe ontwikkelingen die komende zijn (uitbreiding; direct gekozen EP). Bovendien is, waar zich de kans op verdieping van de integratie voordoet, Nederlandse steun aan zulke pogingen aangewezen (EMS). Een zekere pro-communautaire consequentheid is daarbij op zijn plaats, aangezien ^{zulk} de Nederlandse stem een niet-onnodig extra gewicht kan verlenen. Nationale gezichtspunten en pre-occupaties moeten uiteraard het volle pond hebben, maar ook niet meer dan dat, aangezien men anders te gemakkelijk vervalt in een opportunistische politiek-zonder-kracht, waarbij bovendien het (beperkte) vermogen om dwars te liggen kan worden versnipperd en verdaan aan zaken die niet echt de moeite waard zijn.
3. Binnen dit beeld moeten een vijftal preciseringen worden aangebracht ten aanzien van hoofdmomenten van het EEG-beleid die dit jaar zijn te verwachten. Het betreft hier
 - de gemeenschappelijke landbouwpolitiek
 - het optreden van het nieuwe EP
 - de voorbereiding op de uitbreiding.
 - het industriële structuurbeleid
 - de ontwikkeling van het definitieve EMS
 - a. Het GLB bevindt zich wellicht in de zwaarste crisis sinds zijn ontstaan. Er is een verbrokkeling van de markt; er zijn toenemende neigingen tot her-nationalisatie van het beleid die hun aangrijpingspunten mede vinden in de uitbreiding; het beleid heeft ook bepaalde grenzen bereikt of overschreden waar onaanvaardbare effecten optreden.
Het Nederlands belang is met deze ontwikkelingen in hoge mate gemoeid en dit belang is in de eerste plaats gericht op het behoud van de hoofdlijnen van het GLB. De critiek heeft over het algemeen de grote positieve aspecten van het GLB

onvoldoende recht gedaan en in elk geval geldt voor ons land dat een GLB, ook een met ernstige gebreken, nog verre te verkiezen is boven een situatie waar deze beleidssector voornamelijk in nationale handen zou raken. Nederland moet wel meewerken aan herzieningen, ook die welke onvermijdelijk in eigen vlees snijden, op punten waar bijstellingen onontkoombaar zijn (zuivel), maar wij dienen ons te verzetten tegen hervormingen van het GLB die de grondslagen ervan zouden aantasten. Nederland is een van de founding fathers van het GLB geweest. Het zou in hoge mate gewenst zijn dat wij in de huidige critieke fase eenzelfde rol zouden kunnen spelen bij het uitwerken van bijstellingen en aanpassingen.

- b. De kans is verre van denkbeeldig dat er een reeks van min of meer ernstige botsingen zal ontstaan tussen het nieuwe EP en de Raad. De recente budget-perikelen hebben daarvan een voorproef gegeven. Het zal niet immer gemakkelijk zijn in zulke conflicten de juiste houding te vinden, want waarschijnlijk zullen een aantal posities van het EP onverenigbaar zijn met het institutionele evenwicht binnen de Gemeenschap, dan wel zulke negatieve reacties van bepaalde lid-staten uitlokken dat eventuele democratische winstpunten tegen een te hoge prijs gekocht zouden moeten worden.

Het zoeken van verzoeningsmogelijkheden tussen EP en Raad is in de eerste plaats voorbehouden aan het voorzitterschap. Nederland zou zich echter in het bijzonder kunnen inspannen om tot zulke verzoeningsmogelijkheden bij te dragen, zowel door onze stellingname in de Raad als rechtstreeks in contact met leden van het EP. Wij zijn voor die rol, gezien onze onverdachte opstelling ten aanzien van de democratie in de Gemeenschap, wellicht bij uitstek geschikt.

- c. In 1979 zullen wij ons moeten voorbereiden op de uitbreiding met althans Griekenland, maar bij implicatie ook met Spanje en Portugal. Dit betreft o.m. het talenregiem, ten aanzien waarvan misschien nog enkele moeilijke beslissingen moeten worden genomen. Belangrijker is echter de vraag in hoeverre de besluitvormingsstructuur van de EG wijziging zou dienen te ondergaan. Hiermee komt men op het gebied van de Drie Wijzen. Het is heel goed denkbaar dat ten aanzien van de besluitvormingsstructuur geen enkele verandering zal optreden, gezien de bestaande verschillen van opvatting en gelet ook op de recentelijk verstrakte houding van Frankrijk. Of zulke immobiliteit in het belang van de Gemeenschap (en daarmee in essentie ook van Nederland) is valt evenwel te betwijfelen. Het valt nauwelijks te ontkennen dat er in een uitgebreide Gemeenschap, wil deze goed functioneren, grote behoefte zal bestaan aan een versterkt initiatiefnemend en impulsgevend centrum. Het standaard-antwoord is dat dit centrum gevonden moet worden in de (in omvang gereduceerde) Europese Commissie. Is dit antwoord echter afdoende?

Zeker is dat de huidige ontwikkeling angstwekkend gaat in de richting van een informeel twee-mans directorium, waar Nederland zonder meer buiten staat. Indien de kans aanwezig zou zijn tot enige verdere vormgeving op dit terrein te komen (versterking rol voorzitterschap? aanwijzing van lid-staten voor bepaalde taken? sterkere coördinatie van programma van Europese Commissie met wensen van Europese Raad?) zou de Nederlandse inbreng in geen geval mogen ontbreken. Onze positie als één van de oude Zes en als institutionele vormgever zou voldoende gehonoreerd moeten worden.

- d. Het industriële structuurbeleid zal ook in het nieuwe jaar in het centrum van de belangstelling staan: staal, textiel, scheepsbouw, chemie en olie-raffinage. De Nederlandse positie is op deze punten niet gemakkelijk, om een veelheid van redenen. Toch zou het het overwegen waard zijn ons imago te versterken door ten aanzien van deze problematiek te Brussel een minder afwachtend beleid te voeren en daarentegen zelf, op onderdelen met voorstellen te komen. Dit is overigens een zaak waarin wij geheel van EZ afhankelijk zijn.
- e. De ontwikkeling van de definitieve fase van het EMS zal in 1979 op gang behoren te komen. Hierbij is met name interessant de opzet van het Europese Monetaire Fonds en de creatie van reservemiddelen door inbreng van nationale valuta. Er zal hier zeker gelegenheid zijn tot profilering van een Nederlands standpunt, uiteraard in nauw overleg met Financiën.
4. Een onderwerp dat zich wellicht in het bijzonder leent voor nadere positiebepaling van Nederlandse kant is de communautaire begrotingsprocedure. Deze wordt algemeen ervaren als omslachtig en moeilijk hanteerbaar. Denkbaar is dat Nederland voorstellen voor vereenvoudiging en verduidelijking zou doen, ook zonder dat daarbij een vergrote zeggenschap van het EP voorop staat. Zulke voorstellen zouden overigens bij voorkeur niet tijdens het Franse voorzitterschap gedaan moeten worden.
5. Het lijdt geen twijfel dat de positie van Nederland binnen de EG in de loop der jaren minder invloedrijk is geworden. De uitbreiding van het aantal leden is hier mede debet aan. Er zijn ook andere factoren, zoals de toegenomen "inward lookingness" van de Nederlandse politiek, die vooralsnog als gegeven moeten worden aangenomen. Toch zijn er mogelijkheden om deze trend te gaan:
- het voeren van een consequent pro-communautair beleid dat ook als zodanig erkend kan worden;
 - het leveren van een kwalitatief hoog-staande inbreng in de meningsvorming;
 - het "uitzenden van goede krachten" naar de hoge functies te Brussel;
 - het op het juiste moment indienen van voorstellen, waarmee men overigens zuinig moet zijn;
 - het opbouwen van een blokkerende positie ten aanzien van zorgvuldig uitgezochte onderwerpen;
 - het bespelen van de publiciteit.

6. In het bovenstaande zijn de externe problemen van de Gemeenschap goeddeels buiten het gezichtsveld gebleven. Daarmee wil echter niet gezegd zijn dat deze van een geringer belang zijn, noch dat de Nederlandse inbreng op die gebieden niet wezenlijk kan zijn. Eén doelstelling die in dit opzicht een permanente, hoge prioriteit verdient is het tegengaan van protectionistische neigingen. De Gemeenschap mag onder geen beding een gangmaker van het protectionisme worden. De prominente rol van Nederland op het gebied van de ontwikkelingssamenwerking kan hierbij op duidelijk herkenbare wijze tot uiting worden gebracht. Specifieke Nederlandse beleidsaccenten zijn voorts gelegen bij de hulp aan de niet-geassocieerde landen en de relaties met ASEAN.

- - -